

Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»
Полтавський інститут економіки і права

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: ВИКЛИК ГЛОБАЛЬНОГО СВІТУ

**МАТЕРІАЛИ
VII Міжнародної науково-практичної конференції**

17-18 травня 2023 р. || м. Полтава

Валерія Шабатура

Використання інформаційних технологій у фінансово-кредитних установах 270

Тетяна Шевченко

Впровадження економіко-математичних методів в управління підприємствами 272

Крістіна Шурубін

Роль фізики та науково-технічний прогрес 274

Марина Яременко

Кримінальні правопорушення проти власності 276

Розділ 3

Теорія і практика соціальної роботи та корекційної педагогіки

Наталія Кабусь, Анна Стативка

Проблема формування здорового способу життя учнівської молоді 278

Валентина Костіна

Арт-терапія як засіб соціальної підтримки в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах воєнного стану 281

Алла Гета

Сучасний стан проблеми формування культури здоров'я студентської молоді 284

Віталій Заїка, Володимир Гламазда

Особливості психологічних проблем в сім'ї, в якій проживає особа хвора на алкоголізм 286

Віталій Заїка, Світлана Грицай

Особливості психологічної підтримки внутрішньо переміщених осіб під час дії воєнного стану 288

Віталій Заїка, Ірина Кіц

Психологічні особливості виникнення та подолання панічних атак та тривожних розладів 290

Віталій Заїка, Ольга Климчук

Оволодіння антистресовими техніками як важлива складова збереження психічного здоров'я людини 293

Віталій Заїка, Дмитро Луценко

Соціальна реклама та її вплив на свідомість та поведінку сучасної людини 295

Віталій Заїка, Марія Медведєва

Особливості прояву афекту, як стану найвищої внутрішньої напруги людини 299

Віталій Заїка, Роман Чемадура

Психологічні особливості комунікативної взаємодії в підлітковому віці 301

Віталій Заїка, Ірина Шиян

Особливості професійної спрямованості здобувачів вищої освіти 305

Любов Куторжевська

Педагогічні ідеї Софії Русової у практиці роботи Полтавського мистецького ліцею ім. Софії Русової Полтавської обласної ради 307

Володимир Моргун

Психодіагностика та корекція ілюзій кохання 311

Катерина Бабінчук

Застосування методів АРТ-терапевтичної роботи з жінками, що стали жертвами сексуального насильства 315

усвідомлення відповідальності за результати власної життєдіяльності й готовності до популяризації здорового способу життя в соціумі.

Список використаних джерел:

1. Клос Л.Є., Кабусь Н.Д. Соціально-медичні основи здоров'я: навчальний посібник. Львів: Видавництво ПП «Новий Світ – 2000», 2022. 300 с.
2. Омеляненко Д.Д., Артеменко Р.Ю., Свінцицька Н.Л. Здоровий спосіб життя серед студентів як важлива складова узагальнюючих параметрів здоров'я нації. Актуальні проблеми сучасного фізичного виховання і спорту: матеріали регіональної наук.-практ. конф. (м. Полтава, 12 листопада 2015 р.). Полтава, 2015. С. 102–105.

**АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ В РОБОТІ
З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Валентина Костіна,

*д.п.н., професор, професор кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди*

Життя в умовах воєнного стану є важким випробовуванням для всіх верств населення нашої країни взагалі та має особливо відчутні впливи на формування підростаючого покоління зокрема. В цій ситуації потребують додаткової уваги та підтримки діти з особливими освітніми потребами (ООП), які, навіть у звичайних умовах розвитку, можуть зіткнутися з певними обмеженнями та бар'єрами на шляху інтеграції в оточуючому соціалізаційному просторі, що зумовлює необхідність пошуку додаткових можливостей їхньої підтримки та розвитку.

Як зазначає Г. Олійник, «більшість дітей з особливими потребами в Україні, перебуваючи вдома або в інтернаті, не отримує належної освіти, необхідних знань, умінь, навичок, які забезпечу вали б їм можливість нормальної адаптації до життя в суспільстві, здобуття певної професії, сприяли б саморозвитку, самореалізації, самовдосконаленню особистості в подальшому житті» [4, с. 181]. Цілком погоджуємося з дослідницею, що важливою проблемою є нездатність деяких батьків пристосуватися до особливих потреб своїх дітей, яка зумовлює появу таких наслідків як відмова від дитини з ООП або жорстоке поводження з нею навіть у звичайних умовах життєдіяльності, що значно загострюються під час появи різноманітних кризових ситуацій, тому такі сім'ї потребують великої уваги та підтримки.

Аналіз наукової літератури та практики соціальної роботи з дітьми з ООП в умовах різних соціальних ризиків засвідчив, що дослідники визначають такі проблеми та труднощі в соціалізації дітей: негативний вплив на життя та діяльність родин з дітьми з ООП перебування їх в умовах постійної соціальної ізоляції, що зумовлює загострення психологічної напруги в сімейному середовищі; наявність надмірної тривожності у батьків, що передається їхнім дітям; недостатність ресурсного забезпечення родин, що сприяє зниженню можливостей задоволення додаткових потреб дитини з ООП тощо.

Важливим кроком у вирішенні проблем дітей з ООП є запровадження інклюзії, як важливої соціальної зміни, що має забезпечити рівність задоволення потреб зазначеної вразливої соціальної групи. Одним із основних завдань, що визначено в Концепції розвитку інклюзивного навчання є: «запровадження інноваційних освітніх технологій в контексті форм інклюзивного підходу та моделей надання спеціальних освітніх послуг для дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю»[6].

Поділяємо погляди Л. Прохоренко та О. Орлова, які зазначають, що «освітній процес під час дистанційного навчання осіб з ООП забезпечується за участі вчителя, але гарантом зворотного зв'язку з дитиною є батьки, які сприяють реалізації індивідуальної освітньої траєкторії дитини» [7, с. 4], тому потрібно сприяти заохоченню батьків до участі у спільних заходах та створювати умови для організації цікавих розвивальних ініціатив, в яких батьки можуть брати участь разом з дітьми.

Аналіз практики роботи, що створюють умови для різнобічної підтримки та розвитку дітей з ООП засвідчив цікавий досвід, що надають різні соціальні інституції. Так, в межах діяльності КЗ «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості» діє Освітньо-реабілітаційний хаб «Екосвіт», що проводить спільні цікаві заходи для дітей з ООП та їхніх батьків, які відбуваються відповідно до співпраці з проєктом Дитячої точки «СПІЛЬНО» від UNICEF (ГО «Українська освітня платформа»)[3]. Під час організації заходів є можливість: взяти участь в казкотерапії з тваринами-героями казок, або з пухнастими друзями; відвідати майстер клас по догляду за конями для підлітків «Horse and me» або родинний майстер-клас «Міні сад на підвіконні» чи сімейну арт-терапію; ознайомитися з безпечним спілкуванням собак та дітей під час сеансів каніс-терапії або провести терапію з іншими тваринами-терапевтами (кроликами, морськими свинками, кошенятами) тощо.

Потужну підтримку психічного здоров'я батьків та дітей здійснює під час війни здійснює Благодійний фонд «Дон Калабрія Україна» [1]. Фахівці Благодійного фонду надають психологічну, соціально-терапевтичну підтримку дітям та їхнім батькам та опікунам під час війни, провадячи цікаві вебінари з використанням арт-терапевтичних методик та організацією майстер-класів з питань налагодження ефективних дитячо-батьківських та внутрішньо-сімейних стосунків, подолання дії стресових чинників у житті дітей та сім'ї.

Великий обсяг методичних матеріалів, що можна використовувати з терапевтичною метою для організації цікавого соціально-виховного простору взаємодії з дітьми з ООП та їхніми батьками в умовах воєнного стану надає платформа Дитячої точки «СПІЛЬНО» від UNICEF[5]: картки сили та картки для дихальних практик стабілізації (С. Ройз); поради чим зайняти дитину у надзвичайній ситуації; профілактика деструктивної поведінки підлітків та ін.

Важливими професійними характеристиками, які мають бути розвиненими у фахівців соціальної галузі для ефективної роботи з соціальною підтримки дітей з особливими освітніми потребами в умовах нових соціальних викликів є спеціальні компетентності до організації виховних та розвивальних заходів з використанням віртуального простору та розвинена резиліентність до впливу багатьох стресових чинників [2, с.73]. Враховуючи вищезазначене, з

метою організації спільного розвивального арт-терапевтичного простору нами під час організації виробничої практики майбутніх соціальних працівників на базі КЗ «Харківська спеціальна школа №2» ХОР підготовлено та реалізовано цікавий міні-проект, що закінчився проведенням соціально-виховного он-лайн заходу з дітьми з ООП та їхніми педагогами та батьками у дистанційному форматі у віртуальному просторі Google meet з використанням можливостей віртуального простору. З метою розвитку патріотичних почуттів у дітей та молоді з ООП, а також створення умов для організації цікавої рекреаційної взаємодії для проведення заходу було обрано свято День Захисників та захисниць України. Під час організації заходу увагу було зосереджено на здійсненні соціально-підтримуючої виховної взаємодії з дітьми, що забезпечує збереження та зміцнення потенціалу їхнього здоров'я та розвитку з використанням засобів арт-терапії, а також формування почуття вдячності нашим захисникам та захисницям. Під час взаємодії було створено соціально-виховне середовище, за допомогою якого здійснювали занурення дітей та їхніх батьків та вихователів до: цікавих змагань й вікторини з відомими казковими героями-захисниками та веселими загадками; активної фізкульт-хвилинки з чарівним Роботом-охоронцем з використанням відео та презентації з яскравими анімаціями; казкового лялькового театру, де, поряд із грою здобувачів вищої освіти, всі присутні побачили гру дітей-акторів, вихованців їхнього закладу, що створювали чарівне дійство разом із своїми батьками та вихователями; музичної розваги з використанням улюблених мультфільмів, а також виготовлення оберегів для наших захисників та захисниць у традиційній українській техніці лялька-мотанка «Янгол-охоронець».

Отже, використання арт-терапевтичних засобів у роботі з дітьми з особливими потребами та їхніми батьками чи опікунами дозволяє створити соціально-підтримуючий виховний простір, що дозволяє підвищувати потенціал стресостійкості сімейної системи, що набуває особливої актуальності в умовах воєнного стану. Перспективним напрямом подальших досліджень є розробка навчально-методичного забезпечення для підготовки та перепідготовки фахівців соціальної галузі до вирішення цього завдання.

Список використаних джерел:

1. Благодійний фонд «Дон Калабрія Україна». URL: https://www.instagram.com/don_calabria_ua/ (дата звернення: 11.04.2023).
2. Костіна В. Розвиток резильєнтності фахівців соціальної галузі у роботі з дітьми та молоддю з особливими освітніми потребами в умовах військового стану. *Соціальна робота: виклики сьогодення*: Збірник наукових праць за матеріалами XI Міжнародної науково-практичної конференції / за заг. ред. О. В. Сороки, С. М. Калаур, Г. В. Лещук. Тернопіль : ТНПУ імені В. Гнатюка, 2022. 156 с.
3. Майстер-класи від педагогів еколого-натуралістичного та організаційно-масового відділів Харківського обласного Палацу дитячої та юнацької творчості. КЗ «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості». URL: <https://firstpalace.kh.ua/zahody/zaproshuyemo-z-9-po-14-travnnya-na-majsterklasy-vid-pedagogiv-palaczu-oflajn/> (дата звернення: 10.04.2023)

4. Олійник Г. Особливості соціалізації дітей з особливими потребами у сучасному українському суспільстві. *Social Work and Education*. Vol. 7, No. 2. Ternopil-Aberdeen, 2020. Р. 178-185.
5. Підтримка батьків та дітей під час війни. *UNICEF Для кожної дитини*. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/parents-children-support-during-military-actions> (дата звернення: 10.04.2023).
6. Про затвердження концепції розвитку інклюзивного навчання: Наказ міністерства освіти і науки України. Від 1.10.2010. №912. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-kontseptsii-rozvitku-inklyuzivnogo-navchannya> (дата звернення: 10.04.2023).
7. Прохоренко, Л. І., Орлов, О. В. Діти з особливими потребами в умовах кризових викликів: навчання і супровід. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2021. 3(2). С. 1-8. URL: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-17-11> (дата звернення: 12.04.2023).

СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Алла Гета,

к.фіз.вих., доцент кафедри фізичної культури та спорту,
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

На всіх етапах розвитку людини формування і збереження здоров'я є основним завданням кожної держави. У сучасному суспільстві здоров'я розглядається як найважливіший критерій реалізації творчого потенціалу особистості, тому несприятлива демографічна ситуація, зростання смертності та скорочення тривалості життя населення України висувають у розряд головних пріоритетів заходи щодо зміцнення та охорони здоров'я населення і, перш за все, молоді, особлива увага до якої пояснюється тим, що студенти вищої школи є авангардом кожної країни.

Актуальність проблеми пов'язана з тим, що сьогодні відзначається слабка мотивація студентів до ведення здорового способу життя, недостатнє активне впровадження сучасних технологій збереження здоров'я до навчально-виховного процесу, тому проблема формування у студентів культури здоров'я не має достатнього втілення.

Шлях до здорової нації лежить через культуру здорового способу життя, тому у вищих навчальних закладах необхідно забезпечити свідомий вибір особистістю суспільних цінностей здорового способу життя і формувати на їх основі стійку індивідуальну систему ціннісних орієнтацій, здатну забезпечити саморегуляцію особистості, мотивацію її поведінки та діяльності. Для цього вкрай важливо сформуванню у студентської молоді соціально-психологічне переконання в потребі ведення здорового способу життя [1].

Процес формування культури здоров'я носить складний, часто суперечливий, опосередкований характер і не завжди дає результат. Це пояснюється тим, що проблема індивідуального здоров'я не є пріоритетною в молодіжному середовищі, тому що самі студенти практично не вживають ніяких заходів до